

Knihy: Návrat československého marnotratného syna 1.

Čtení na pokračování knihy ThDr. Josefa Novotného, která obsahuje čtrnáct biblických úvah pro písmáky.

Knihy

Návrat československého marnotratného syna 1.

ThDr. Josef Novotný byl nesporně nejvzdělanějším, současně však i prakticky nejschopnějším pracovníkem československých baptistů v první polovině 20. století se schopnostmi vůdčími, organizačními a řečnickými. Při svých hlubokých vědomostech a znamenité kvalifikaci vědecké byl mužem upřímné, dětinské víry a vroucí zbožnosti, velkým idealistou, laskavým rádcem, kamarádem, přítelem.

Vedle kazatelské a učitelské činnosti byl bratr Józsa Novotný velice činný i literárně. Novinový článek k jeho osmdesátinám nás informuje o tom, že napsal na padesát knih. Jsou to drobné i rozsáhlejší práce, v nichž se dovídáme mnohé o počátcích baptismu u nás, obsahovaly povídky a příběhy pro nejmladší generaci a byla mezi nimi i potřebná literatura pro studenty.

Dnešní čtení na pokračování je úvaha z jeho útlé knížky biblických úvah pro písmáky *Návrat československého marnotratného syna*, která vyšla v roce 1932 v Praze:

NÁVRAT ČESKOSLOVENSKÉHO MARNOTRATNÉHO SYNA

ČTRNÁCTERO BIBLICKÝCH ÚVAH
PRO PÍSMÁKY

Napsal
JÓZA NOVOTNÝ

1 9 3 2

Nákladem Jana Novotného v Praze XII., Náměstí krále Jiřího 84.

Na skladě u »Bratrské Jednoty«, knih. a nakl. společnosti

v Bratislavě, Nám. 1. mája č. 6.

Slovo úvodem.

Křesťanství se zrodilo v domově. Ve vrchním příbytku soukromého domu shromáždili se ostatkové následovníků Ježíšových po Jeho odchodu, aby položili základy budoucí církvi. Domovy vyznavačů Ježíšových byly důležitými baštami prvotní církve.

Od té doby dařilo se křesťanství v domovech oddaných příslušníků více, než v chrámech.

Osamělých domovů, vzdáleností odloučených od společného shromáždění v chrámě jest stále mnoho. Zbožný otec a matka mohou však každého dne shromáždit svoji rodinnou čeládku kolem Slova Božího a osvědčenou domácí pobožností své stádečko duchovně zahřát.

Těmto roztroušeným, osamělým rodinám jest věnována tato hrst biblických úvah.

Protože všemi úvahami ozývá se v podstatě týž refrain o návratu k původním čistým zdrojům evangelia, použili jsme k pojmenování knihy názvu první úvahy.

J. N.

Návrat československého marnotratného syna.

LUK. 15.

Nesmrtelné vypravování o marnotratném synu je podobno drahokamu, který můžete prohlížet, s které strany vám libo, vždy vám zazáří novým nevídaným světlem. Dnes chceme s pomocí Boží otočit svůj drahokam a všimnouti si pouze návratu marnotratného syna a modlíme se, aby světlo s tohoto Ježíšova vypravování zasáhlo i nás československé marnotratné syny a dcery, posvítilo nám na náš dnešní stav a tak nás uzpůsobilo učiniti požehnaná rozhodnutí, jako kdysi učinil biblický marnotratný syn.

V návratu biblického marnotratného syna vidím čtyři důležité stupně. Marnotratný syn se předně rozhoduje, když byl nejdál z domu otcovského: »Vstanu, půjdu k otci svému!« Nezůstává však u svého rozhodnutí, nýbrž činí druhý důležitý krok, uskutečňuje své rozhodnutí: i vstav šel k otci svému. Avšak jeho návrat nevyniká jen šťastným začátkem, marnotratný syn dojde až domů. A konečně marnotratný syn zůstává doma, neodejde zase.

Marnotratný syn se rozhoduje, že ukončí svoji smutnou hříšnou pout světem a že se navrátí k otci. Šťastný marnotratný syn! vzdychne si blaženě průměrný písmák. A není pochyby, že to bylo šťastné rozhodnutí. Avšak zapomínáme rádi na velké obtíže tohoto rozhodnutí a tím nejednou zeslabujeme velký krok marnotratného syna. Arci srovnáme-li pouze stav marnotratného syna

u vepřů na poli s jeho čistým štěstím v rodičovském domě, jehož obraz odstupem i nepříznivým okolím jen ještě vynikl — pak arci se nám zdá, že jeho rozhodnutí nebylo těžké a jistě asi ty prvé pocity marnotratného syna po jeho rozhodnutí byly velmi příjemné. Nesmíme však zapomenout, že se brzy rozhodujícím se marnotratnému synu svezl duchovní zrak s tohoto cíle na cestu k tomu cíli. A ta jistě co do příjemnosti se nevyrovnala kýženému domovu. Ano, cesta k domovu je radostná, avšak v případě marnotratného syna bránila jedna překážka, nejtěžší snad u mužského pokolení — a to byl stud. Jistě srovnával rozhodující se marnotratný syn svou cestu z domova se svým návratem. Viděl velký rozdíl mezi svým duchovním stavem při odchodu a nyní při návratu — musil uvidět, jak duchovně vyrostl, jak je duchovně nyní výše než dříve. Avšak jistě mu neušel ani onen vnější rozdíl. Nemohl nevzpomenouti na své drahé roucho a zevnější lesk, který silně kontrastoval s jeho tehdejší duchovní chudobou a musil pohlédnout na svůj nynější oblek, který nesnesl srovnání ani s posledním služebníkem jeho otce. Bylo více než přirozeno, že se marnotratnému synu nezadržitelně pletlo do mysli i ono okolí, které bylo svědkem jeho po stránce vnější skvělého odchodu z domova a které nyní mělo spatřit jeho ubohý návrat. A tu stud mu vstoupil do cesty a vyrostl do oblak, vždyť dobře znal ono okolí a dovedl se dohádnout, co se bude dít. Že totéž okolí, které ho obdivovalo, nyní se mu vysměje. Postavte se muži s čímkoli do cesty a bude-li dosti mužem, překoná každou překážku! Vysmějte se mu, a i ti nejlepší se vám vzdají. Věru, těžké rozhodnutí! A jediné vysvětlení pomůže nám pochopit, proč marnotratný syn se přece šťastně rozhodl. Nepatřil na to, což jest před očima, ale k srdci svého otce, nehleděl jako velký apoštol Petr na vlnobití, když šel za Pánem, nýbrž na něho, pomíjel cestu a hleděl duchovním zrakem na cíl, jenž byl jeho otec. Proto rozhodnutí dobře dopadlo.

Avšak rozhodnutí není vše, i když je to mnoho, neboť slovní rozhodnutí bez prvního kroku k uskutečnění nemá velké ceny. V případě marnotratného syna byl ten první krok zvláště těžký, neboť obavy, které při rozhodování byly pouze v mysli, se počaly uskutečňovat, ba předčily všechnu obrazotvornost. Člověk je všude na světě a byl za všech dob do jisté míry stejný a pokolení posměvačů, které dodnes nevymřelo nikde na světě, jistě mělo hojně potomků i v Palestýně před dvěma tisíci lety. Ti jistě dobře postřehli velký zevnější rozdíl mezi odchodem z domova a návratem marnotratného a na tento rozdíl jistě hrubě upozornili nejen své okolí, nýbrž právě i marnotratného syna. Posměvač je vždy povrchní, proto nemá duchovního zraku, aby pohlédl hlouběji pod zevnějšek a uviděl skryté vzácné pohnutky, které nejednou jsou zahaleny v chatrné roucho. A tak i posměvači palestýnští ve své duchovní krátkozrakosti uviděli v odcházejícím marnotratném synu pouze svátečně ustrojeného synka a v navracujícím se marnotratném synu viděli pouze vracejícího se trhana. A právě ten rozdíl je dráždil a proto se posmívali. Avšak mýlili se v obojím případě. Odcházející skvěle ustrojený mladý pán skrýval pod nápadným zevnějškem ubohou duši a otrhaný vracející se poutník halil pod cáry duši očištěnou a obohacenou o velké rozhodnutí. A právě pro toto hrubé posměvačné okolí nebyl návrat marnotratného syna lehký. Vzácné rozhodnutí, ještě vzácnější první krok!

Než marnotratný syn neučinil jen šťastný začátek, nýbrž došel až domů. A to nebylo lehké. Neboť na jeho cestě posměvačů neubývalo, nýbrž přibývalo. Vždyť čím se více domovu blížil, tím více byl znám, tím více přibývalo těch, kterým právě detaily jeho odchodu byly až tuze dobře známy. Věru byl div, že marnotratný syn se nevrátil, aby unikl zvědavým pohledům a uštěpačným poznámkám. Jediné vysvětlení pomůže. Činil se neslyše, měl na zřeteli jen svůj cíl, proto se

neohlížel ani na pravo ani na levo a šel domů. Marnotratný syn šťastně své dílo dokončil.

Nejvíce však musí pozorného písmáka příjemně překvapit, že marnotratný syn zůstal doma a neodešel zase z domova. Povrchní čtenář bible arcí zvolá překvapeně: »A proč by měl odcházet z domova? Vždyť byl doma! Což měl zase odejít k vepřům?« Ano, přivítání doma bylo v pravdě božské, takové, jaké dovede připravit ideální otec, jehož měl Pán Ježíš na mysli. Marnotratný syn nemůže dokončit svoji dlouhou zповěď, kterou si byl na cestě připravil, neboť jeho otec ji rázem ukončil dlouhým políbením. A vzorný otec nepokazil návrat, aniž ztrpěl již dost pokořeného svého syna tím, co by si snad za podobných okolností neodepřel i nejlepší otec — výčitkami a domluvou. A výborně dovedl uvítací práce rozdělit mezi služebnictvo, aby všichni měli podílu na jeho záchraně a tak i na radosti, aby všichni mohli veselí býti. Avšak návrat marnotratného syna doma je nejen provázen zpěvem veselících se, nýbrž způsobí hněv právě u toho, který se měl nejvíce radovat — u staršího bratra. Dovedete si dobře zpřítomnit scénu, která nastala při hostině uvnitř domu, když na dvoře zaskřípala kola vozu, kterým přijel starší bratr? Čistá radost všech kolem stolu hojnosti je na vrcholu, když vstoupí služebník a naklání se k předsedajícímu otci a šeptá neblahou zvěst, že jeho starší syn »se rozhněval a nechce vjíti«. A všichni účastníci i s oslavencem čtou s tváře pána domu, že se cosi nepříjemného stalo. Stín přelétne celou společností. A otec vstává a jde ven, aby situaci zachránil. Konečně se i mladší bratr dovídá pravdu. Nebylo by jen přirozené, aby si řekl: »Tohle je domov? To je tedy to místo, na které jsem se tolik těšil? Raději půjdu zase k vepřům, než bych byl s takovým bratrem pod jednou střechou!« Avšak to je jen náš závěr, takový závěr, který bychom očekávali. Nestane se tak však. Marnotratný syn zůstane doma. Proč? Jeho návrat byl dobrovolný, protože už jeho rozhod-

nutí bylo dokonalé. Nerozhodoval se, že půjde domů, nýbrž k otci svému a proto nedbal na překážky. Se svým otcem byl spokojen a proto zůstal doma.

Zamyslíme-li se chvíli nad naším vypravováním, nemůžeme jinak, než srovnávat a tak objevíme i u nás v Československu nejednoho marnotratného syna. Především už celý národ náš podobá se biblickému marnotratnému synu. Odešel ze vzácného domu otcovského, kde nám krásný díl nebeský Otec byl připravil v československé reformační době. Kruté pronásledování mnohé vysvětlí, avšak neomluví odchod československého marnotratného syna z domu otcovského naší někdejší reformace. Neměl odcházet, nebylo příčiny. Avšak potěšitelné jsou návraty českého marnotratného syna. Tak už radostný byl návrat oné hrstky českobratrských ostatků po tolerančním patentu. A ovšem velmi jsme se radovali z hromadného návratu českého marnotratného syna v době přestupové. Je nutno uznat, že v našem českém případě starší bratr tentokrát se činně a ochotně účastnil veselí při návratu mladšího bratra. Avšak právě přístupem nových členů přec jen se nám vyvinuly dva typy v našich sborech: starší bratr a mladší bratr, rození a přestoupilí, ti, kteří se zmocnili náboženství evolučně a revolučně, čeští Timoteové a čeští Pavlové, ti, kteří se stali Českými Bratry poznenáhlou výchovou na kolenou zbožných rodičů, a ti, kteří ve velikém okamžiku, podobném onomu v Damasku, uchvátili své spasení. A oba typy v našem vypravování najdou poučení.

Nejprve tedy ti, jejichž vývojová linie v náboženství nezná náhlých velkých převratů, nýbrž spíše poznenáhlé stoupání. Nevědí, co je jeden velký návrat, nýbrž znají spíše celou řadu návratů. Jejich celý život vlastně se skládá ze samých drobných návratů. A při nich pocítují nejednou tytéž těžkosti, které prožil marnotratný syn. Ba, je nutno, aby všichni rození si vzali příklad z marnotratného syna. Ano, ten a onen návrat se zdařil. Kolik jich však bylo nedokonáno pro překáž-

ky, které šťastně překonal biblický marnotratný syn, nikoliv pak český. Kolikrát při čtení Slova Božího, kolikrát při modlitbě, kolikrát v domě Božím při hlásání evangelia dotýkal se Bůh jejich svědomí a povzbuzoval je, aby se rozhodli tu a onu slabost, jež nechtí rytíře Kristova, odložit, aby zanechali ten a onen hříšný zvyk, který se nás často v římském prostředí přichytí a zase, abychom nejednu starou českobratrskou zvyklost obnovili, abychom toho a onoho rozkazu Kristova uposlechli. A my jsme neučinili rozhodnutí, nebo po šťastném rozhodnutí, neučinili prvního kroku, nebo nedokonali své dílo, anebo konečně vrátili se zpět k hříšným svým cestám, když jsme snad byli šťastně započali jiný život. A proč? Že jsme neměli tolik duchovní síly, jako marnotratný syn. Asi jako kdysi dva tajní učedníci Ježíšovi, Nikodém a Josef z Arimathie, pro strach židovský, my pro strach český jsme mnohý návrat neuskutečnili. Z bídných ohledů jsme neučinili rozhodnutí, zkažení prázdnou frází »aby lidé neřekli«, jsme neučinili mnohý důležitý krok, falešný stud nás nejednou vrátil na převrácenou cestu s cesty pravdy a nemístný ostych nás vyhnal z otcovského domu mnohých šťastných odhodláních. Kolikrát skončil náš náboženský život uzavřením bible, vyslovením amen v modlitbě a odchodem z domu Božího. A zatím právě tam, kde jsme ukončili, tam měl začít.

Než vypravování o marnotratném synu nás učí ještě jiné lekci. Musíme se bezděky zamyslet nad tvrdostí srdce staršího bratra, že se nechtěl radovat z návratu svého mladšího bratra. Důležitá je otázka, proč byl tak nelaskavý. A tu nám pomůže srovnání toho, který chorobně kritisoval a nedovedl se radovat s těmi, kteří se radovali, se služebníky otce marnotratného syna. Stačí si jen vzpomenout, že otec jim rozdělil práci, každý měl něco opatřit, aby měl nějak podíl na šťastném návratu. Jeden chystal oblek, jiný obuv, jiný prsten, jiný pak přichystal hostinu. To je příčina jejich radosti. Měli podíl na záchraně marnotratného

syna, proto se z jeho návratu dovedli těšit, kdežto starší bratr nijak se nesúčastnil zachraňovacích prací, proto také se nedovedl radovat. Je to známá pravda, že s jiným zájmem se díváte na zahradu, kterou jste pomáhali vzdělávat a jinak na zahradu sousedovu, na jejímž vzrůstu nemáme podílu. Jinak se díváme na vývin dítěte, na něj jsme vykonávali určitý vliv a jinak na dítě neznámé. A tak se to má i v naší českobratrské rodině. I když případy podobné staršímu bratru marnotratného syna byly jen ojedinělé, přec se tu a tam vyskytly. Jsou to hlasy, projevující nespokojenost nad přistouplým mladším bratrem, avšak jsou to i všeobecné chorobné kritiky poměrů v našich sborech bez skutečné pomoci, aby ty poměry se zlepšily. Jistě zdravý sbor se nebude bát spravedlivé kritiky, ba přivítá ji, jako prostředek k lepší budoucnosti. Avšak neustálá nespokojenost bez ochoty nedostatky napravit škodí a rozhodně působí asi jako chování staršího, marnotratného syna. A vysvětlení této duchovní nemoci je na snadě. Všimněte si dobře, že právě ti nejprůkřežší kritikové nemají účasti na zachraňovacích pracích v přestupovém hnutí, proto nemají ani zájmu na zachráněných. Starší bratře, jaké čestné místo tě čeká u stolu radujících se z úspěchů nad zachráněným mladším bratrem! Avšak to místo a ta radost musejí být vykoupěny spoluúčastí na misijní práci. Příčina tvé rozladěnosti tkví v tobě samém a záhada radosti mnohých tvých spolubratrů je na bíledni — jejich radost je ovoce misijní práce.

Avšak i náš československý mladší bratr nalezne v biblickém vypravování poučení. Je potěšitelné, že se našlo tolik těch, kteří šťastně prošli úskalími všech čtyř stupňů, jež jsme obdivovali na marnotratném synu. A je radostno, že jsme mezi nimi našli tolik zdatných a nadšených pracovníků, kteří nejednou předčí i starší bratry. Avšak je také víc než přirozeno, že se najdou mezi nimi i takoví, kteří pocítili pokušení, s jakým se musil vypořádat marnotratný syn. Šli k nám

většinou s nadšením, s naivním obdivem, považující nás za skutečné potomky staré Jednoty Českobratrské. Čím větší očekávání, tím větší pak zklamání, není-li ono očekávání splněno. A tak dnes nejednou slyšíte trpké výčitky z úst československého mladšího bratra, které živě připomínají bolestné zklamání, které asi pocítil marnotratný syn, když se dověděl, jak jeho starší bratr jedná. »To je ona vychvalovaná církev, k níž naše cesta byla tak těžká, plná protivenství, to je to bratrství?« Tyto výčitky v různých variacích jste jistě uslyšeli a nejednou jim musili dát i za pravdu. Arci mladšímu bratru pomůže jediná rada — když učiní totéž, co biblický marnotratný syn. Pokušení překonaáte jedině tehdy, když nebudete patřit ani na církev, ani na nehodné starší bratry, nýbrž jedině na nebeského Otce. Je nutno si uvědomit, ke komu jste šli, ke komu jste přistupovali. Jestliže jste šli pouze k lidem, není jinak ani možno, než že jste se zklamali a že se ještě zklamete. Budete-li však mít za cíl nebeského Otce, pak učiníte zkušenost jako marnotratný syn.

Zbývají tu však ještě ti českoslovenští marnotratní synové a dcery, kteří se nerozhodli ani po tolerančním patentu, ba kterými nepohnulo ani naše politické osvobození, kterého jsme se z milosti Boží dočkali, a kteří zůstali chladní v požehnaném přestupovém hnutí. Smutné bylo, že náš náboženský vývoj v době reformační byl násilně zastaven, smutnější, že nejlepší naši lidé musili odejít, nejsmutnější, že ti, kteří zůstali, podlehli temnu. Smutné je, že po tolerančním patentu tak málo se jich přihlásilo k víře Beránkově, smutnější, že kardinál Schwarzenberg se v nás mýlil, když v Římě při hlasování o neomylnosti papežské varoval, že celý český národ se vrátí k husitství, nejsmutnější, že dnes Češi, kteří prošli požehnanou dobou osvobození a přestupového hnutí, zůstávají chladní a nenavracejí se k svému Otci. Nezbyvá, než dál Pána prosit, aby se milostivě k nám sklonil a navštívil nás novým povzbuzením. Avšak ony tvrdé, nepoddajné, kteří vzdorují a

nechtějí se navrátiti, nutno burcovat dále. Musíme jim stavět za vzor biblického marnotratného syna, aby se rozhodli jako on, učinili šťastný začátek, došli až do domu otcovského a zůstali doma. A balvany překážek na cestě jim pomáhejme odvalovat. Falešný stud, nemístné ohledy na okolí, československý strach před veřejným míněním. A tak pracujme, aby se naplnilo Páně přání, aby i u nás v Československu před Ním každé koleno klekalo, jak bylo za starodávna. Pracujme k tomu cíli, aby jednou starší i mladší bratr v naší širší česko-bratrské rodině svorně zasedli ke stolu a mohli se spolu radovat, že se konečně zdařil Páně plán — aby všichni jedno byli. Amen.

Pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)